

بررسی فراوانی رادیکولوپاتی بر اساس یافته های سرعت هدایت عصبی و الکترو میوگرافی در بیماران مراجعه کننده با دردهای انتشاری کمر و گردن

*دکتر کامران آزما^۱، دکتر صدیقه منصوری^۲

خلاصه:

سابقه و هدف: یکی از شایعترین مشکلات جامعه انسانی دردهای انتشاری ستون فقرات می باشد که می تواند باعث از کار افتادگی و محدودیت حرکت در انسان ها گردد. از آنجا که وجود رادیکولوپاتی در تعیین پیش آگهی و روش درمانی مهم است بر آن شدیم تا فراوانی رادیکولوپاتی کمر و گردن را در بیماران مراجعه کننده با دردهای انتشاری کمر و گردن به بیمارستان ۵۰۱ بررسی نماییم

مواد و روشها: در این مطالعه توصیفی به روش بررسی داده های موجود، پرونده های بیماران طی چهار سال گذشته (۸۳-۱۳۷۹) مورد بررسی قرار گرفت و ۳۳۴ نفر مبتلا به دردهای انتشاری ستون فقرات ۱۲۰ نفر (۳۶٪) مبتلا به درد گردن و ۲۱۴ نفر (۶۴٪) مبتلا به کمر درد بودند.

یافته ها: ۷۱/۵٪ از بیماران با درد انتشاری کمر و ۴۴/۱۷٪ از بیماران با دردهای انتشاری گردن مبتلا به رادیکولوپاتی بودند. ۵۰٪ از مردان و ۳۲/۶٪ از زنان با درد انتشاری گردن مبتلا به رادیکولوپاتی بودند. ۷۱٪ از مردان و ۵۷٪ از زنان با دردهای انتشاری کمر مبتلا به رادیکولوپاتی بودند. بیشترین رنج سنی دردهای ستون فقرات بین سنهای ۴۰ تا ۵۰ سال بود. **نتیجه گیری و توصیه ها:** نتایج بدست آمده نشان میدهد که همه دردهای انتشاری ستون فقرات به دلیل درگیری ریشه ای نیست بلکه احتمال درگیری ریشه عصبی (رادیکولوپاتی) در گردن، زنان و دردهای انتشاری دو طرفه کمتری باشد.

کلمات کلیدی: ستون فقرات، درد انتشاری، رادیکولوپاتی، کمر، گردن

مقدمه

رباط های بین زایده شوکی و عضلات (۴) و ...

روش های تشخیصی مختلفی جهت این بیماران برای انتخاب نوع درمان و پیش آگهی بیمار به کار می رود مانند رادیوگرافی ساده و توموگرافی کامپیوتری و میلوگرافی و تصویربرداری مغناطیسی رزونانس (MRI)، دیسکوگرافی و غیره. که یافته های آنها کاملاً قابل اعتماد نبوده و چه بسا بیماری تحت عمل جراحی قرار می گیرد بدون اینکه بعد از جراحی بهبود یابد. (۵)

روش تشخیصی دیگر الکترو دیاگنوز می باشد که اصلی ترین قدم در بررسی بیماران با دردهای انتشاری ستون فقرات می باشد. و از حساسیت فوق العاده زیادی برخوردار بوده و ضمن ارزان بودن تنها روشی است که به وسیله آن عملکرد عصب محیطی بررسی می شود. و به وسیله آن می توان وجود رادیکولوپاتی را در بیماران مراجعه کننده با درد های انتشاری تشخیص داد. (۶)

یکی از شایعترین مشکلات جامعه انسانی درد های ستون فقرات می باشد که می تواند باعث از کار افتادگی و محدودیت حرکت در انسان ها گردد (۱). با توجه به شیوع بسیار زیاد آن هزینه بسیار بالایی از بودجه بهداشتی و درمانی ممالک مختلف را به خود اختصاص داده است. برای مثال در فرانسه کمر درد پنج در صد کل بودجه بیمه سلامتی را تشکیل داده و اصلی ترین علت غیبت از محل کار می باشد (۲). درد های ستون فقرات می تواند از منشا گردن به اندام های فوقانی و از منشا کمر به اندام های تحتانی انتشار یابد (۳). منشا درد های ستون فقرات می تواند در دو دسته قرار گیرد

۱- درگیری ریشه عصب و تحت فشار بودن آن (رادیکولوپاتی)

۲- آسیب ساختمانهای اطراف ستون فقرات مانند مفاصل بین دنده ای خلفی (فاست)

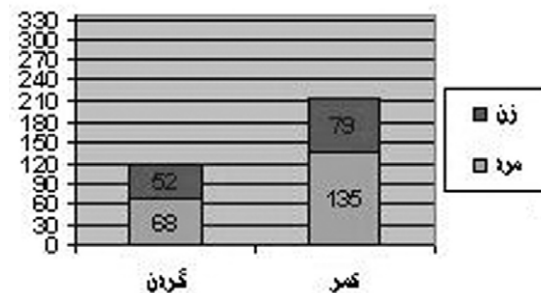
۱- استادیار دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران، بخش طب فیزیکی و توانبخشی، مرکز آموزشی درمانی ۵۰۱ (*نویسنده مسئول)

۲- دکترای حرفه ای پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی ایران

مواد و روشها:

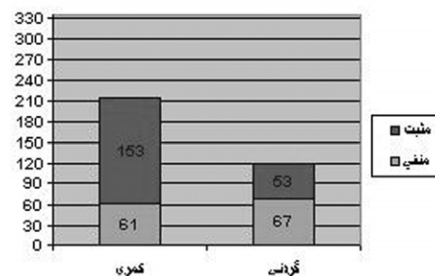
این مطالعه توصیفی از نوع مقطعی (cross sectional) بوده که نمونه گیری آن بصورت غیر تصادفی آسان انجام گرفت و کلیه بیماران بصورت یک مطالعه پرونده ای تحت بررسی قرار گرفتند. در صورت ناقص بودن اطلاعات، پرونده مورد نظر وارد مطالعه نشد. سپس از بیماران تست های سرعت هدایت عصبی (NCV) و الکترومیوگرافی (EMG) بعمل آمد و داده های بدست آمده توسط نرم افزار spss (نسخه ۱۲) مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در این مطالعه با توجه به پرونده ای بودن آن هیچ گونه مداخله ای که جهت بیمار عوارض یا خطراتی داشته باشد انجام نشد.

یافته ها: در این مطالعه پرونده بیماران بستری مبتلا به درد کمر و گردن طی ۴ سال (۸۳-۱۳۷۹) مورد بررسی قرار گرفت که از کل ۳۳۴ نفر مبتلا به درد انتشاری ستون فقرات ۱۲۰ نفر (۳۶٪) گردن درد و ۲۱۴ نفر (۶۴٪) کمر درد داشتند و از ۲۱۴ فرد با کمر درد ۱۳۵ نفر مرد (۶۳٪) و ۶۸ نفر زن (۳۷٪) بودند. و از ۱۲۰ نفر با گردن درد ۷۹ نفر مرد (۶۵٪) و ۵۲ نفر زن (۳۵٪) بودند (نمودار ۱)

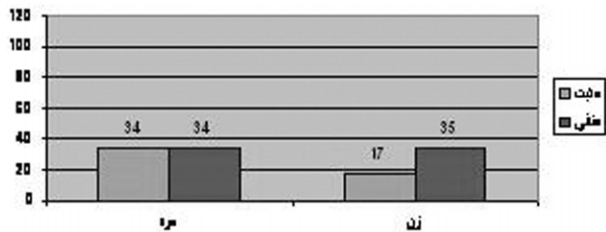
نمودار ۱- توزیع فراوانی بیماران بررسی شده مبتلا به درد های انتشاری بر اساس منشأ درد و بر حسب جنس

از ۲۱۴ فرد با کمر درد ۱۵۳ نفر (۷۱٪) و از ۱۲۰ فرد با گردن درد ۵۳ نفر (۴۴٪) مبتلا به رادیکولوپاتی بودند (نمودار ۲)
مثبت: درگیری ریشه عصب دارد
منفی: درگیری ریشه عصب ندارد

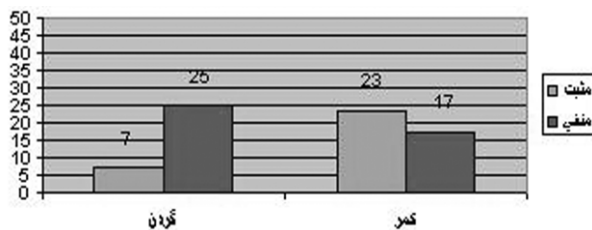
نمودار ۲- توزیع فراوانی بیماران بررسی شده مبتلا به درد انتشاری ستون فقرات بر اساس منشأ درد (گردن و کمر) و به تفکیک درگیری یا اعلام درگیری ریشه عصب

و از ۶۸ مرد با گردن درد ۳۴ نفر (۵۰٪) و از ۵۲ زن با کمر درد ۱۷ نفر (۳۲٪) مبتلا به رادیکولوپاتی بودند (نمودار ۳)
مثبت: درگیری ریشه عصب دارد
منفی: درگیری ریشه عصب ندارد

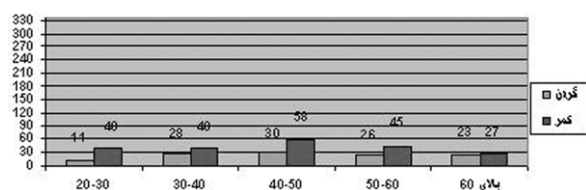
نمودار ۳- توزیع فراوانی درگیری ریشه عصب بر حسب جنس در بیماران بررسی شده مبتلا به درد انتشاری گردن

از ۱۳۵ مرد با کمر درد ۹۶ نفر (۷۱٪) و از ۷۹ زن با کمر درد ۴۵ نفر (۵۶٪) مبتلا به رادیکولوپاتی بودند. (نمودار ۴)
مثبت: درگیری ریشه عصب دارد
منفی: درگیری ریشه عصب ندارد

نمودار ۴- توزیع فراوانی درگیری ریشه عصب بر حسب جنس در بیماران بررسی شده مبتلا به درد انتشاری کمر

توزیع سنی بیماران با درد های انتشاری کمر و گردن در نمودار ۵ ترسیم شده است.

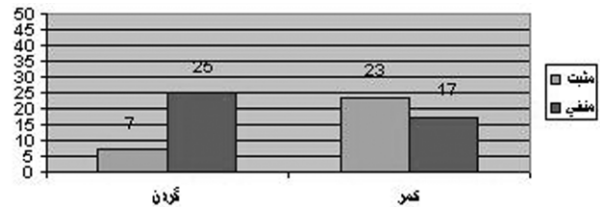
نمودار ۵- توزیع سنی بیماران بررسی شده مبتلا به درد انتشاری

از ۳۲ فرد مبتلا به درد انتشاری گردن که درد به هر دو اندام فوقانی انتشار داشته ۷ نفر (۲۱٪) مبتلا به رادیکولوپاتی بودند. و از ۴۷ نفر مبتلا به درد انتشاری کمر که به هر دو اندام تحتانی انتشار داشته است

۲۳ نفر (۴۸٪) رادیکولوپاتی داشته اند (نمودار ۶).

مثبت: درگیری ریشه عصب دارد

منفی: درگیری ریشه عصب ندارد

نمودار ۶- توزیع فراوانی درگیری ریشه عصب در بیماران مبتلا به درد انتشاری دوطرفه

بحث و نتیجه گیری:

بر اساس مطالعه انجام شده بر روی پرونده های بیماران با درد انتشاری ستون فقرات طی چهار سال نتایج زیر به دست آمد. فراوانی شیوع درد های انتشاری کمر ۶۴٪ و گردن ۳۶٪ بود. فراوانی رادیکولوپاتی در کمر در ۷۱٪ در حالی که در گردن درد ۴۴٪ می باشد و ۵۰٪ از مردان و ۳۲٪ از زنان با درد انتشاری گردن مبتلا به رادیکولوپاتی بودند. ۷۱٪ از مردان و ۵۷٪ از زنان با دردهای انتشاری کمر مبتلا به رادیکولوپاتی بودند. بیشترین محدوده سنی دردهای

ستون فقرات بین سنهای ۴۰ تا ۵۰ سال بود.

دردهای انتشاری اکثر یک طرفه هستند. به این ترتیب که تنها ۲۶٪ دردهای گردن و ۲۱٪ دردهای کمری انتشار دو طرفه داشتند. و ۲۱٪ دردهای دو طرفه گردن و ۴۸٪ دردهای دو طرفه کمر به علت رادیکولوپاتی بودند. بر اساس یافته ها و نتایج بدست آمده همه دردهای انتشاری ستون فقرات بدلیل درگیری ریشه ای نیست و در ستون فقرات گردنی احتمال رادیکولوپاتی کمتر می باشد و در مجموع در زنان نسبت به مردان احتمال اینکه یک درد انتشاری منشأ رادیکولر داشته باشد کمتر است و نیز در موارد دردهای انتشاری دوطرفه، احتمال رادیکولوپاتی کمتر می باشد.

بنابراین در همه بیماران مراجعه کننده با دردهای انتشاری خصوصا در زنان و در موارد دوطرفه بودن و دردهای گردنی باید به سایر علل دردهای انتشاری نظیر اختلال مفاصل بین دنده ای خلفی (فاست) رباط های بین زاده شوکی، عضلات و..... نیز پرداخته شود.

تشکر و قدردانی:

بدین وسیله از سرکار خانم فاطمه صفری و آقایان سجاد صفری و حجت الله صفری قدردانی و تشکر مینمایم.

References:

- Dickersin k. manheimene . the cochrane collaboration: eraluation of health care and services using systematic reviews of the results of randomized controlled trials clin obstet gynecol 1998, 41 :2:315-31
- Allan DB. waddellg . an historical perspectiv on low back pain an disability acta onthop scand suppl. 1989,60 :1-23
- Aprill c, . Dwyer a., Bogduk m., cervical

- zyaapophyseal joint patterns. a clinical evaluation, spine, 1990, 15: 458-61
- Mackinnon, s. Dellon A. experimental study of chronic nerve compression , periph . nerve surg .1998 , 2 : 639-50 ,1986
- Drovak J. epidemiology , physical examination , and neurodiagnostics. Spine 1998 : 23 : 2663 – 2673.
- Kent dl haynor DR larson eb , ct al . diagnosis of lumbar spinal stenosis 1996 : 23 : 1643 – 1673

The frequency of radiculopathy based on the nerve conduction velocity and Electromyography finding in patients with refferal pain of neck and lumbar

*Azma, K; MD¹, Mansury, S; MD²

Abstract:

Background: One of the most common problem in the human society is referral pain of the vertebral columns which can results limited range of motion and work less. because of the radiculopathy is important in determining of the prognosis and treatment method, the aim of this study is assess the frequency of the neck and back radiculopathy in patient admitted in 501 hospital during 4 years

Method and materials: this is a cross sectional study on the 334 pateints with referral vertebral columns pain who 120 pasienst have neck pain and 120 low back pain.

Results: 71.5% with referral back pain and 44.17% with referral neck pain had radiculopathy. 50% of men and 32.6% of women with referral neck pain had radiculopathy.71% of men and 57% of women with referral back pain had radiculopathy the most frequency was between 40 and 50 years

Conclusion: according to the results, all the referral vertebral column aren't from the root involvements. The frequency of the radiculopathy of the neck in females is lower.

Keyword: Lumbar, Neck, Radiculopathy, Referral pain, Vertebral column

1-*(corresponding author)Assistant of professor, Army university of medical science, physical medicine department. 501 hospital.

2- General physician, Army university of medical science.